TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2026. gada 12. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – Direktīva 93/13/EEK – Kredītlīgums – Hipotekārā aizdevuma līgums ar mainīgu procentu likmi – Līguma noteikums, kas paredz procentu likmes noteikšanu, pamatojoties uz etalonu Regulas (ES) 2016/1011 izpratnē – Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkts – Līguma noteikums, kas atspoguļo obligātas tiesību normas – Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts – Jēdziens "līguma galvenā priekšmeta definīcija" – Pārredzamības prasība – Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts – Negodīgums

Lietā C-471/24

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Okręgowy w Częstochowie* (Čenstohovas apgabaltiesa, Polija) iesniegusi ar 2024. gada 31. maija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2024. gada 3. jūlijā, tiesvedībā

J.J.

pret

PKO BP S.A.,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*] (referente), S. Rodins [*S. Rodin*], N. Pisarra [*N. Piçarra*] un N. Fengers [*N. Fenger*],

ģenerāladvokāte: L. Medina,

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu un 2025. gada 11. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– J.J. vārdā – *S. Frejowski*, *radca prawny*, *D. Rosa* un *A. Twardygrosz*, *adwokaci*,

– *PKO BP S.A.* vārdā – *A. Cudna-Wagner*, *radca prawny*, *P. Haiduk*, *B. Miąskiewicz* un *M. Romanowski*, *adwokaci*,

* Tiesvedības valoda – poļu.

– Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, *E. Buczkowska* un *M. Kozak*, pārstāvji,

– Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

– Portugāles valdības vārdā – *P. Barros da Costa*, *A. Cunha*, *C. Freire*, *A. Morais* un *A. Rodrigues*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Brauhoff* un *P. Kienapfel*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2025. gada 11. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 1. panta 2. punktu, 2. pantu, 3. panta 1. un 2. punktu, 4. panta 2. punktu un 6. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums iesniegts tiesvedībā starp patērētāju J.J. un *PKO BP S.A.* (turpmāk tekstā – "*PKO*"), Polijā dibinātu banku, par, pirmkārt, hipotekārā aizdevuma līguma noteikuma par mainīgās procentu likmes noteikšanu nepiemērojamību vai spēkā neesību un, otrkārt, daļas no tām summām atmaksu, kuras patērētājs samaksājis bankai, izpildot šo līgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 93/13

3 Direktīvas 93/13 trīspadsmitais un sešpadsmitais apsvērums formulēts šādi:

"tā kā tiek uzskatīts, ka dalībvalstu likumi vai noteikumi, kas tieši vai netieši nosaka patērētāju līgumu noteikumus, nesatur negodīgus noteikumus; tā kā tādēļ neliekas vajadzīgi attiecināt uz šo direktīvu noteikumus, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai [Eiropas] Kopiena; tā kā šajā sakarībā vārdi "obligātas tiesību normas" 1. panta 2. punktā ietver arī noteikumus, kas saskaņā ar tiesību aktiem attiecas uz līgumslēdzējām pusēm, ar nosacījumu, ka nav noteikta cita kārtība;

[..]

tā kā [..] pārdevēju vai piegādātāju var uzskatīt par godprātīgu, ja tas izturas godīgi un līdzvērtīgi pret otru līguma pusi, kuras likumīgās intereses tam jāņem vērā".

4 Saskaņā ar šīs direktīvas 1. panta 2. punktu:

"Šī direktīva neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai Kopiena, īpaši transporta jomā."

5 Minētās direktīvas 3. panta 1. punktā paredzēts:

"Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam."

6 Šīs pašas direktīvas 4. panta 2. punkts noteic:

"Noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas ne uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, ne arī [uz] cenas un atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, ciktāl šie noteikumi ir vienkāršā, skaidri saprotamā valodā."

7 Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts formulēts šādi:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums ar tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

Direktīva 2008/48/EK

8 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp.) 3. panta j) punktu:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

j) "aizņēmuma likme" ir procentu likme, kas izteikta kā fiksēti vai mainīgi procenti, ko katru gadu piemēro izņemtajai kredīta summai."

Direktīva 2014/17

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/17/ES (2014. gada 4. februāris) par patērētāju kredītlīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (OV 2014, L 60, 34. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 8. jūnija Regulu (ES) 2016/1011 (OV 2016, L 171, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 2014/17"), 7. apsvērumā noteikts:

"Lai izveidotu patiesu iekšējo tirgu ar augstu un līdzvērtīgu aizsardzības līmeni patērētājiem, šajā direktīvā ir paredzēti noteikumi, kas maksimāli saskaņoti saistībā ar informācijas sniegšanu pirms kredītlīguma slēgšanas, izmantojot Eiropas standartizētās informācijas lapu (ESIL), un [gada procentu likmes (GPL)] aprēķināšanu. [..]"

10 Šīs direktīvas 2. pantā "Saskaņošanas līmenis" noteikts:

"1. Šī direktīva neliedz dalībvalstīm saglabāt vai ieviest stingrākus noteikumus, lai aizsargātu patērētājus, ar noteikumu, ka šādi noteikumi ir saderīgi ar to pienākumiem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

2. Neatkarīgi no 1. punkta dalībvalstis savos tiesību aktos nesaglabā vai neievieš noteikumus, kas atšķiras no 14. panta 2. punktā un II pielikuma A daļā paredzētajiem noteikumiem attiecībā uz standarta pirmslīguma informācijas sniegšanu, izmantojot [ESIL], un 17. panta 1. līdz 5. punktā, 7. punktā un 8. punktā un I pielikumā attiecībā uz kopīgu, saskaņotu [Eiropas] Savienības standartu [GPL] aprēķināšanu."

11 Minētās direktīvas 13. panta "Vispārīga informācija" 1. punktā paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, lai kreditori vai attiecīgos gadījumos piesaistītie kredīta starpnieki vai to ieceltie pārstāvji vienmēr skaidrā un saprotamā veidā darītu pieejamu vispārīgu informāciju par kredītlīgumiem papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju, vai elektroniskā formā. [..]

Šādā vispārīgā informācijā iekļauj vismaz šādus datus:

[..]

ea) ja līgumi, kuros ir atsauce uz etalonu, kā tas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/1011 [..] 3. panta 1. punkta 3) apakšpunktā, ir pieejami – etalon[u] un to administratoru nosaukumi, kā arī informācija par iespējamo ietekmi uz patērētāju;

[..]."

12 Minētās direktīvas 14. pantā "Pirmslīguma informācija" noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka kreditors un attiecīgā gadījumā kredīta starpnieks vai ieceltais pārstāvis sniedz patērētājam individualizētu informāciju, kas nepieciešama, lai salīdzinātu tirgū pieejamos kredītus, izvērtētu to ietekmi un pieņemtu apzinātu lēmumu par kredītlīguma slēgšanu: [..]

[..]

2. Individualizētu informāciju, kas minēta 1. punktā, papīra formā vai izmantojot citu pastāvīgu informācijas nesēju sniedz, izmantojot II pielikumā izklāstīto ESIL."

13 Direktīvas 2014/17 17. panta "GPL aprēķināšana" 6. punktā noteikts:

"Ja kredītlīgums pieļauj izmaiņas aizņēmuma likmē, dalībvalstis nodrošina, lai patērētājs, vismaz izmantojot ESIL, tiktu informēts par izmaiņu iespējamo ietekmi uz maksājamajām summām un GPL. To dara, sniedzot patērētājam papildu GPL, kura ilustrē iespējamos riskus, kas saistīti ar aizņēmuma likmes būtisku palielināšanos. Ja aizņēmuma likmes maksimālā robeža nav noteikta, šai informācijai pievieno brīdinājumu, kurā uzsvērts, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam, ko rāda GPL, var mainīties. [..]"

14 Šīs direktīvas II pielikuma nosaukums ir "Eiropas standartizētā informācijas lapa (ESIL)". Tā A daļā ietvertas šādas norādes:

"Tekstu, kas ietverts šajā modelī, tieši atveido ESIL. Norādes starp kvadrātiekavām aizstāj ar atbilstīgo informāciju. [..]

[..]

Turpmāko informāciju sniedz vienā dokumentā. [..]

ESIL modelis

[..]

4. Procentu likme un citas izmaksas

[GPL] ir aizdevuma kopējās izmaksas, kas izteiktas kā gada procentu likme. GPL tiek uzrādīta, lai Jūs varētu salīdzināt dažādus piedāvājumus.

[..]

(Attiecīgos gadījumos) Šo GPL aprēķina, izmantojot pieņēmumus par procentu likmēm.

(Attiecīgos gadījumos) Tā kā [daļa no] Jūsu aizdevuma ir aizdevums ar mainīgo procentu likmi, faktiskais GPL var atšķirties no šī GPL, ja Jūsu aizdevuma procentu likme mainās. Piemēram, ja procentu likmes paceltos līdz [scenārijs, kas aprakstīts B daļā], GPL var pieaugt līdz [ierakstīt scenārijam atbilstīgu ilustratīvu GPL].

[..]

6. Katras atmaksājamās daļas apmērs

[..]

(Attiecīgos gadījumos) Procentu likme par [daļu no šī aizdevuma / šo aizdevumu] var mainīties. Tas nozīmē, kā Jūsu atmaksājamās daļas apmērs var palielināties vai samazināties. Piemēram, ja procentu likmes paceltos līdz [scenārijs, kas aprakstīts B daļā], Jūsu maksājumi var pieaugt līdz [ierakstīt scenārijam atbilstīgu atmaksājamās daļas apmēru].

[..]"

15 Minētās direktīvas II pielikuma B daļas nosaukums ir "Instrukcijas ESIL aizpildīšanai". Šīs daļas 3. iedaļas 6. punkts un 4. iedaļas 2. punkts formulēts šādi:

"Iedaļa "3. Aizdevuma galvenās iezīmes"

[..]

6. Šajā iedaļā izskaidro, vai aizņēmuma likme ir fiksēta vai mainīga, un attiecīgos gadījumos norāda laikposmus, kuros procentu likme nemainās, turpmāko procentu likmes pārskatīšanas biežumu un aizņēmuma likmes svārstību ierobežojumus, piemēram, maksimālo un minimālo robežvērtību.

   Izskaidro formulu, ko izmanto aizņēmuma likmes un tās dažādo komponentu (piemēram, atsauces likme, procentu likmes starpība) pārskatīšanai. Kreditors norāda arī, piemēram, izmantojot tīmekļa adresi, kur ir atrodama sīkāka informācija par formulā izmantotajiem rādītājiem vai likmēm, piemēram, *Euribor* vai centrālās bankas atsauces likme.

[..]

Iedaļa "4. Procentu likme un citi izdevumi"

[..]

2. Aizņēmuma likmi norāda procentos. Ja aizņēmuma likme ir mainīga un tās pamatā ir atsauces likme, kreditors var norādīt aizņēmuma likmi, norādot atsauces likmi un kreditora likmes starpību procentos. Tomēr kreditors norāda atsauces likmes vērtību, kas ir spēkā ESIL izsniegšanas dienā.

   Ja aizņēmuma likme ir mainīga, sniedz šādu informāciju: a) GPL aprēķināšanā izmantotos pieņēmumus; b) attiecīgos gadījumos – piemērojamās maksimālās un minimālās robežvērtības un c) brīdinājumu, ka izmaiņas var ietekmēt faktisko GPL līmeni. Lai piesaistītu patērētāja uzmanību, brīdinājuma teksta fontu izmērs ir lielāks un tas izceļas ESIL galvenajā daļā. Līdztekus brīdinājumam sniedz ilustratīvu GPL piemēru. [..] Ja aizņēmuma likmes maksimālā robežvērtība nav noteikta, piemērā parāda GPL pēdējo 20 gadu augstākās aizņēmuma likmes gadījumā, vai arī, ja dati, kas ir aizņēmuma likmes aprēķina pamatā, ir pieejami par laikposmu, kas ir īsāks par 20 gadiem, – garākajā laikposmā, par kuru ir pieejami šādi dati, pamatojoties uz jebkuras ārējas atsauces likmes augstāko vērtību, ko attiecīgos gadījumos izmanto aizņēmuma likmes aprēķinam [..]."

Regula 2016/1011

16 Regulā 2016/1011 tostarp ietverti šādi apsvērumi:

"(1) Daudzu finanšu instrumentu un finanšu līgumu cenu noteikšana ir atkarīga no etalonu precizitātes un integritātes. Nopietni manipulāciju gadījumi ar procentu likmju etaloniem, piemēram, ar [*London Interbank Offered Rate* (*LIBOR*)] un [*Euro Interbank Offered Rate* (*EURIBOR*)], kā arī pieņēmumi par manipulācijām ar enerģijas, naftas un ārvalstu valūtas etaloniem liecina, ka etaloni var būt pakļauti interešu konfliktam. Rīcības brīvības izmantošana un vājš pārvaldības režīms palielina neaizsargātību pret manipulācijām. Nepietiekama to indeksu precizitāte un integritāte, kurus izmanto kā etalonus, vai šaubas par šo indeksu precizitāti un integritāti var apdraudēt uzticēšanos tirgum, radīt zaudējumus patērētājiem un ieguldītājiem un izkropļot reālo ekonomiku. Tādēļ ir nepieciešams nodrošināt etalonu un etalonu noteikšanas procesa precizitāti, stabilitāti un integritāti.

[..]

(5) Savienības noteikumos par patērētāju tiesību aizsardzību nav ietverts īpašais jautājums par atbilstīgu informēšanu par etaloniem finanšu līgumos. Ir ļoti iespējams, ka, ņemot vērā patērētāju sūdzības un tiesas prāvas par etalonu izmantošanu vairākās dalībvalstīs, valsts līmenī saistībā ar leģitīmām bažām par patērētāju aizsardzību tiks pieņemti atšķirīgi pasākumi, kā rezultātā ar patērētāju aizsardzības dažādo līmeni saistītu atšķirīgu konkurences nosacījumu dēļ varētu veidoties iekšējā tirgus sadrumstalotība.

(6) Tādēļ, lai nodrošinātu iekšējā tirgus pienācīgu darbību un uzlabotu tā darbības nosacījumus, īpaši attiecībā uz finanšu tirgiem, kā arī lai nodrošinātu patērētāju un ieguldītāju augstu aizsardzības līmeni, Savienības līmenī būtu jānosaka regulatīvs etalonu satvars.

[..]

(8) Šīs regulas piemērošanas jomai vajadzētu būt tik plašai, cik tas ir nepieciešams, lai radītu preventīvu regulatīvu satvaru. Etalonu izstrāde paredz rīcības brīvību to noteikšanā un līdz ar to ir pakļauta konkrētu veidu interešu konfliktiem, un līdz ar to pastāv iespējas manipulēt ar minētajiem etaloniem un stimuli šādām manipulācijām. Šādi riska faktori ir kopīgi visiem etaloniem, un attiecībā uz tiem visiem būtu jāpiemēro atbilstīgas pārvaldības un kontroles prasības. Tomēr riska pakāpe ir dažāda, tāpēc izraudzītajai pieejai vajadzētu būt īpaši pielāgotai konkrētajiem apstākļiem. Tā kā etalona neaizsargātība un nozīme laika gaitā mainās, šīs regulas piemērošanas jomas ierobežošana līdz pašlaik nozīmīgiem vai neaizsargātiem indeksiem nevērstos pret riskiem, ko nākotnē var radīt jebkurš etalons. Jo īpaši etaloni, kurus pašlaik plaši neizmanto, varētu tikt plašāk izmantoti nākotnē, un līdz ar to pat nelielām manipulācijām ar tiem varētu būt būtiska ietekme.

[..]

(17) Indeksu aprēķina, izmantojot formulu vai citu metodoloģiju, kas balstās uz pamatā esošām vērtībām. Šīs formulas izveidē, aprēķinu veikšanā un ievades datu noteikšanā pastāv zināma rīcības brīvība, kas rada manipulēšanas risku. Tāpēc šai regulai būtu jāattiecas uz visiem etaloniem, kam piemīt minētā rīcības brīvības iezīme.

[..]

(22) Manipulēšana ar etaloniem vai to nedrošums var nodarīt kaitējumu ieguldītājiem un patērētājiem. Tādēļ ar šo regulu būtu jānosaka satvars administratoru un datu sniedzēju veiktajai informācijas glabāšanai, kā arī pārredzamības nodrošināšanai attiecībā uz etalona mērķi un metodoloģiju, lai tādējādi atvieglotu jebkādu iespējamo sūdzību efektīvāku un taisnīgāku izskatīšanu saskaņā ar attiecīgās valsts vai Savienības tiesību aktiem.

[..]

(26) Jebkāda iespējama rīcības brīvības izmantošana ievades datu sniegšanā rada iespēju manipulēt ar etalonu. Ja ievades dati ir uz darījumiem balstīti dati, rīcības brīvība ir mazāka un līdz ar to ir mazākas iespējas manipulēt ar šiem datiem. Tādēļ parasti etalonu administratoriem pēc iespējas būtu jāizmanto faktisko darījumu ievades dati, bet gadījumos, kad darījumu dati nav pietiekami vai piemēroti attiecīgā etalona integritātes un precizitātes nodrošināšanai, var izmantot citus datus.

[..]

(71) Patērētāji spēj noslēgt finanšu līgumus, jo īpaši hipotēkas un patēriņa kredītlīgumus, kuros ir atsauce uz etalonu, taču nevienlīdzīgā ietekme sarunās par vienošanās panākšanu un standarta nosacījumu izmantošana nozīmē to, ka viņiem var būt ierobežota izvēle attiecībā uz izmantojamo etalonu. Tādēļ ir jānodrošina, lai kreditori vai kredīta starpnieki patērētājiem sniedz vismaz atbilstīgu informāciju. Tādēļ minētajā nolūkā būtu attiecīgi jāgroza Direktīvas 2008/48/EK un 2014/17/ES.

[..]"

17 Saskaņā ar šīs regulas 1. pantu:

"Ar šo regulu ievieš vienotu satvaru, lai nodrošinātu to indeksu precizitāti un integritāti, kurus izmanto kā etalonus finanšu instrumentos un finanšu līgumos vai ieguldījumu fondu darbības rezultātu mērīšanai Savienībā. Līdz ar to šī regula veicina iekšējā tirgus pienācīgu darbību, vienlaikus nodrošinot augstu aizsardzības līmeni patērētājiem un ieguldītājiem."

18 Minētās regulas 2. panta 1. punktā paredzēts:

"Šo regulu piemēro etalonu izstrādei, etalona izstrādei nepieciešamo ievades datu sniegšanai un etalona izmantošanai Savienības teritorijā."

19 Šīs pašas regulas 3. panta 1. punktā noteikts:

"Šajā regulā izmanto šādas definīcijas:

[..]

10) "uzraudzīts datu sniedzējs" ir uzraudzīta vienība, kas sniedz ievades datus administratoram, kurš atrodas Savienībā;

[..]

17) "uzraudzītā vienība" ir jebkura no turpmāk norādītajām:
a) kredītiestāde, kā definēts [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV 2013, L 176, 1. lpp.)] 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā;

[..]
i) iestāde, kas nav kredītiestāde, kā definēts Direktīvas 2014/17/ES 4. panta 10. punktā, attiecībā uz minētās direktīvas 4. panta 3. punktā definētajiem kredītlīgumiem;

[..]

22) "procentu likmju etalons" ir etalons, ko nosaka šā punkta 1. apakšpunkta b) punkta ii) apakšpunkta piemērošanas nolūkā, pamatojoties uz likmi, ar kādu bankas naudas tirgū var izsniegt aizdevumus citām bankām vai aģentiem, kas nav bankas, vai saņemt no tiem aizdevumus;

[..]."

20 Regulas 2016/1011 II sadaļā "Etalonu integritāte un uzticamība" ir 1. nodaļa "Administratoru veiktā pārvaldība un kontrole", kurā ir ietverts noteikumu kopums, kas reglamentē etalonu administratoru darbību. Tā šīs regulas 4. pantā noteiktas prasības attiecībā uz pārvaldību un interešu konfliktu, tās 5. pantā – prasības attiecībā uz visu etalonu izstrādes aspektu uzraudzības pienākumu, tās 6. pantā – prasības attiecībā uz kontroles regulējumu, kas nodrošina, ka etalonu izstrādā un publicē vai dara pieejamu saskaņā ar šo regulu, un tās 7. panta 3. punktā ietvertas prasības attiecībā uz tāda neatkarīga ārējā revidenta iecelšanu, kura uzdevums ir pārbaudīt, vai administrators ievēro etalona metodoloģiju un šo regulu.

21 Regulas 2016/1011 9. pantā "Sūdzību izskatīšanas mehānisms", kas arī ir daļa no noteikumiem par etalona administratoru pārvaldību un kontroli, paredzēts:

"1. Administrators ievieš un publicē rakstiskas procedūras, ko izmanto, lai saņemtu sūdzības, tostarp attiecībā uz administratora veikto aprēķināšanu, izskatītu šīs sūdzības un saglabātu informāciju par administratora veikto etalona noteikšanas procesu.

2. Šāds sūdzību izskatīšanas mehānisms nodrošina, ka:

a) administrators dara pieejamu sūdzību izskatīšanas politiku, saskaņā ar kuru var iesniegt sūdzības par to, vai konkrēta etalona noteikšana reprezentatīvi atspoguļo tirgus vērtību, par ierosinātajām izmaiņām etalona noteikšanas procesā, par metodoloģijas izmantošanu konkrēta etalona noteikšanā un par citiem lēmumiem attiecībā uz etalona noteikšanas procesu;

[..]."

22 Regulas 2016/1011 II sadaļas 2. nodaļā "Ievades dati, metodoloģija un ziņošana par pārkāpumiem" ietverts šīs regulas 11.–14. pants. Minētajā 11. pantā "Ievades dati" noteikts:

"1. Attiecībā uz etalonu izstrādē izmantotajiem ievades datiem piemēro šādas prasības:

a) ievades dati ir pietiekami, lai precīzi un ticami atspoguļotu tirgus vai ekonomisko realitāti, ko ir paredzēts mērīt ar attiecīgo etalonu. Ievades dati ir darījumu dati, ja tie ir pieejami un piemēroti. Ja darījumu dati nav pietiekami vai nav piemēroti, lai precīzi un ticami atspoguļotu tirgus vai ekonomisko realitāti, ko paredzēts mērīt ar attiecīgo etalonu, var izmantot ievades datus, kas nav darījumu dati, tostarp vērtspapīra vai preces cenu aplēses, kotāciju un saistošo kotāciju vai citas vērtības;

b) šā punkta a) apakšpunktā minētie ievades dati ir pārbaudāmi;

[..]

d) ja etalons balstās uz datu sniedzēja iesniegtiem ievades datiem, administrators attiecīgā gadījumā iegūst ievades datus no uzticama un reprezentatīva datu sniedzēju paneļa vai izlases, lai nodrošinātu, ka etalons, kurš iegūts, izmantojot šos datus, ir ticams un atspoguļo tirgus vai ekonomisko realitāti, ko paredzēts mērīt ar šo etalonu;

e) administrators neizmanto datu sniedzēja sniegtus ievades datus, ja administratoram ir jebkāda norāde, ka datu sniedzējs neievēro 15. pantā minēto rīcības kodeksu, un šādā gadījumā tas iegūst reprezentatīvus publiski pieejamus datus.

2. Administratori nodrošina, ka to kontroles pasākumi attiecībā uz ievades datiem ietver:

[..]

b) procedūru datu sniedzēja ievades datu izvērtēšanai un attiecīgā gadījumā aizliegumam datu sniedzējam turpmāk sniegt ievades datus vai citu sankciju piemērošanai datu sniedzējam par attiecīgo noteikumu neievērošanu; un

c) procedūru ievades datu validēšanai, tostarp tos salīdzinot ar citiem rādītājiem vai datiem, lai nodrošinātu to integritāti un precizitāti.

[..]"

23 Saskaņā ar Regulas Nr. 2016/1011 12. pantu "Metodoloģija":

"1. Etalona noteikšanai administrators izmanto metodoloģiju, kas:

a) ir noturīga un droša;

b) ietver skaidrus noteikumus par to, kā un kādos gadījumos attiecīgā etalona noteikšanā var izmantot rīcības brīvību;

c) ir precīza, nepārtraukta un derīga pārbaudei, tostarp attiecīgā gadījumā atpakaļejošai pārbaudei, izmantojot pieejamos darījumu datus;

d) ir elastīga un nodrošina, ka etalonu var aprēķināt visplašākajā iespējamo apstākļu klāstā, neapdraudot tā integritāti;

e) ir izsekojama un pārbaudāma.

[..]

3. Administrators ievieš un publicē skaidru kārtību, ar kuras palīdzību nosaka apstākļus, kādos ievades datu kvantitāte vai kvalitāte neatbilst standartiem, kas nepieciešami metodoloģijai, lai precīzi un ticami noteiktu etalonu, un kurā aprakstīts, vai un kā šādos apstākļos tiks aprēķināts attiecīgais etalons."

24 Šīs regulas 13. panta "Metodoloģijas pārredzamība" 1. punkta a) un b) apakšpunktā paredzēts:

"Administrators izstrādā etalona datus un metodoloģiju, rīkojas ar tiem un tos pārvalda pārredzamā veidā. Minētajā nolūkā administrators publicē vai dara pieejamu šādu informāciju:

a) metodoloģijas pamatelementi, kurus administrators izmanto attiecībā uz ikvienu izstrādātu un publicētu etalonu vai attiecīgā gadījumā attiecībā uz katru sniegtu un publicētu etalonu grupu;

b) sīkas ziņas par konkrētās metodoloģijas iekšējo pārskatīšanu un apstiprināšanu, kā arī šādas pārskatīšanas biežumu."

25 Minētās regulas 14. panta "Ziņošana par pārkāpumiem" 1. punktā un 2. punkta pirmajā daļā noteikts:

"1. Administrators ievieš ievades datu integritātes nodrošināšanai piemērotas sistēmas un efektīvu kontroli, lai spētu konstatēt jebkādu rīcību, kas var būt saistīta ar etalona manipulācijām vai šādu manipulāciju mēģinājumu saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Regulu (ES) Nr. 596/2014 [(2014. gada 16. aprīlis) par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (tirgus ļaunprātīgas izmantošanas regula) un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/6/EK un Komisijas Direktīvas 2003/124/EK, 2003/125/EK un 2004/72/EK (OV 2014, L 173, 1. lpp.)], un ziņo par to kompetentajai iestādei.

2. Administrators uzrauga ievades datus un datu sniedzējus, lai varētu informēt savu kompetento iestādi un sniegt visu attiecīgo informāciju, ja administratoram ir aizdomas, ka attiecībā uz etalonu ir veikta jebkāda rīcība, kas var būt saistīta ar etalona manipulācijām vai šādu manipulāciju mēģinājumu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 596/2014, tostarp slepena vienošanās to darīt."

26 Regulas 2016/1011 3. nodaļa, kurā ietverts tās 15. un 16. pants, attiecas uz rīcības kodeksu un prasībām datu sniedzējiem.

27 Saskaņā ar Regulas 2016/1011 15. panta 1. punktu – ja etalons balstās uz datu sniedzēju sniegtiem ievades datiem, tā administratoram jāizstrādā rīcības kodekss saskaņā ar minētās regulas noteikumiem, skaidri precizējot datu sniedzēju pienākumus attiecībā uz ievades datu sniegšanu, un jānodrošina, ka datu sniedzēji pastāvīgi ievēro šo kodeksu. Šā panta 2. punktā precizēts, ka minētajā kodeksā jāietver vismaz sniedzamo ievades datu skaidrs apraksts un prasības, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu, ka ievades dati tiek sniegti saskaņā ar minētās regulas 11. un 14. pantu, politikas nostādnes, lai nodrošinātu, ka datu sniedzēji sniedz visus attiecīgos ievades datus, kā arī sistēmas un kontroles pasākumi, kas datu sniedzējam ir jāievieš. Saskaņā ar minētā 15. panta 4. un 5. punktu rīcības kodeksa pārbaudi attiecībā uz šīs pašas regulas prasībām veic kompetentā valsts iestāde.

28 Regulas 2016/1011 16. panta "Prasības uzraudzītiem datu sniedzējiem attiecībā uz pārvaldību un kontroli" 1. un 2. punktā noteikts:

"1. Uzraudzītam datu sniedzējam attiecībā uz pārvaldību un kontroli piemēro šādas prasības:

a) uzraudzītais datu sniedzējs nodrošina, ka ievades datu sniegšanu neietekmē nekādi esošie vai potenciālie interešu konflikti un ka nepieciešamības izmantot rīcības brīvību gadījumā tas tiek darīts neatkarīgi un godīgi, pamatojoties uz attiecīgo informāciju un saskaņā ar 15. pantā minēto rīcības kodeksu;

b) uzraudzītajam datu sniedzējam ir kontroles regulējums, kas nodrošina ievades datu integritāti, precizitāti un ticamību un to, ka ievades dati tiek sniegti saskaņā ar šo regulu un 15. pantā minēto rīcības kodeksu.

2. Lai nodrošinātu visu administratoram sniegto ievades datu integritāti un ticamību, uzraudzītam datu sniedzējam ir efektīvas sistēmas un kontrole, kas ietver:

[..]

d) ar ievades datu sniegšanu saistītās saziņas informācijas, visas informācijas, kas tiek izmantota, lai datu sniedzējs varētu veikt datu sniegšanu, un informācijas par visiem esošajiem vai potenciālajiem interešu konfliktiem, tostarp datu sniedzēja pakļautību finanšu instrumentiem, kuros kā atsauci izmanto etalonu, glabāšanu pienācīgā laikposmā;

e) informācijas par iekšējām un ārējām revīzijām glabāšanu."

29 Saskaņā ar Regulas (ES) 2016/1011 20. panta 1. punktu Eiropas Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, lai izveidotu un vismaz reizi divos gados pārskatītu kritiski svarīgu etalonu sarakstu.

30 Šīs regulas IV sadaļas nosaukums ir "pārredzamība un patērētāju aizsardzība". Šajā sadaļā ietverts minētās regulas 27. pants "Paziņojums par etalonu", kura 1. un 2. punktā paredzēts:

"1. Divās nedēļās pēc administratora iekļaušanas 36. pantā minētajā [administratoru un etalonu] reģistrā[, ko uztur Eiropas Vērtspapīru un tirgus iestāde (EVTI),] administrators publicē paziņojumu par etalonu attiecībā uz katru etalonu vai attiecīgā gadījumā – attiecībā uz katru tādu etalonu grupu, kurus var izmantot Savienībā saskaņā ar 29. pantu, un nodrošina, ka attiecīgie paziņojumi ir vienlīdz viegli pieejami ikvienam.

Ja minētais administrators sāk izstrādāt jaunu etalonu vai etalonu grupu, kurus var izmantot Savienībā saskaņā ar 29. pantu, administrators divās nedēļās publicē paziņojumu par katru etalonu vai attiecīgā gadījumā – par katru etalonu grupu un nodrošina, ka attiecīgie paziņojumi ir vienlīdz viegli pieejami ikvienam.

[..]

Paziņojumā par etalonu:

a) skaidri un nepārprotami definē tirgu vai ekonomisko realitāti, ko mēra ar konkrēto etalonu, un apstākļus, kādos šādi mērījumi var kļūt neuzticami;

b) nosaka tehniskās specifikācijas, kurās skaidri un nepārprotami norādīti tie etalona aprēķināšanas elementi, saistībā ar kuriem var izmantot rīcības brīvību, kritēriji, saskaņā ar kuriem šādu rīcības brīvību var izmantot, un to personu ieņemamo amatu, kas rīcības brīvību var izmantot, un norādīts arī tas, kā pēc tam šādu rīcības brīvību var novērtēt;

[..]

2. Paziņojumā par etalonu ir vismaz šāda informācija:

a) visu ar etalonu saistīto galveno terminu definīcijas;

b) etalona metodoloģijas pieņemšanas pamatojums un metodoloģijas pārskatīšanas un apstiprināšanas procedūras;

c) kritēriji un procedūras, kas izmantoti etalona noteikšanai, tostarp ievades datu apraksts, dažādu ievades datu prioritārā secība, etalona noteikšanai vajadzīgo datu minimums, modeļu vai ekstrapolācijas metožu izmantošana un procedūra etalona indeksa sastāvdaļu līdzsvara atjaunošanai;

d) kontroles pasākumi un noteikumi, ar kuriem reglamentē to, kā administrators vai datu sniedzējs izmanto tiesības veikt savu vērtējumu vai rīcības brīvību, un ar kuriem nodrošina, ka šādas tiesības veikt savu vērtējumu vai rīcības brīvība izmantotas konsekventi;

[..]

f) procedūras, saskaņā ar kurām novērš kļūdas ievades datos [..];

[..].”

31 Regulas 2016/1011 29. pantā noteikts, ka uzraudzītā vienība Savienībā var izmantot tostarp etalonu vai etalonu grupu, ja etalonu izstrādā administrators, kurš atrodas Savienībā un ir iekļauts šīs regulas 36. pantā minētajā EVTI uzturētajā publiskajā reģistrā, kurā tostarp norādīta atļauju saņēmušo vai reģistrēto administratoru un par uzraudzību atbildīgo kompetento iestāžu identitāte.

32 Regulas 2016/1011 VI sadaļas nosaukums ir “Atļaujas piešķiršana administratoriem, administratoru reģistrācija un to uzraudzība”. Tās 1. nodaļā “Atļaujas piešķiršana un reģistrācija” tostarp ietverts šīs regulas 34. un 35. pants, kuros paredzēta attiecīgi atļauju piešķiršanas un reģistrācijas sistēma, kas jāievēro ikvienai Savienībā esošai fiziskai vai juridiskai personai, kura vēlas darboties kā etalona administrators, iesaistoties valsts kompetentajai iestādei, un šīs iestādes pilnvaras atsaukt vai apturēt šādu atļauju vai reģistrāciju.

33 Tās 3. nodaļā “Kompetento iestāžu loma” tostarp ietverts Regulas 2016/1011 41. un 42. pants. Minētajā 41. pantā “Kompetento iestāžu pilnvaras” noteikts – lai izpildītu pienākumus saskaņā ar šo regulu, šīm iestādēm atbilstoši valsts tiesību aktiem ir vismaz minētā 41. panta 1. punktā uzskaitītās uzraudzības un izmeklēšanas pilnvaras, kas tostarp attiecas uz piekļuvi dokumentiem un datiem, informācijas iegūšanu no personām, kas iesaistītas etalona izstrādē un tam vajadzīgo datu sniegšanas procesā, vajadzības gadījumā izsaucot minēto personu un veicot iztaujāšanu, pārbaudes uz vietas un izmeklēšanu ārpus fizisku personu dzīvesvietas, dokumentu un datu izņemšanu juridisku personu telpās, ierakstu iegūšanu, kā arī uz pasākumiem, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu pareizu sabiedrības informēšanu par etalona izstrādi, tostarp pieprasot publicēt koriģējošu paziņojumu par datiem, kas etalonam sniegti iepriekš, vai par etalona rādītājiem. Saskaņā ar minētās regulas 42. pantu šīs pilnvaras papildina pilnvaras uzlikt administratīvus naudas sodus un veikt citus administratīvus pasākumus.

34 Regulas 2016/1011 I pielikumā precizēti vai papildināti daži konkrēti šīs regulas noteikumi attiecībā uz procentu likmju etaloniem, jo īpaši attiecībā uz ievades datu precizitāti un pietiekamību un kontroli, kas datu sniedzējiem jāievieš, kā arī kontroli, kas tiem jāveic.

Īstenošanas regula (ES) Nr. 2016/1368

35 Pamatojoties uz Regulas 2016/1011 20. panta 1. punktu, Komisija pieņēma Īstenošanas regulu (ES) 2016/1368 (2016. gada 11. augusts), ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/1011 izveido finanšu tirgos izmantotu kritiski svarīgu etalonu sarakstu (OV 2019, L 217, 1. lpp.). Īstenošanas regula (ES) 2016/1368 tika grozīta ar Komisijas 2019. gada 22. marta Īstenošanas regulu (ES) 2019/482 (OV 2019, L 82, 26. lpp.), kas stājās spēkā 2019. gada 26. martā.

36 Īstenošanas regulas 2016/1368, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu 2019/482, pielikumā pamatlietas faktu rašanās laikā bija ietverts kritiski svarīgu etalonu saraksts, kurā ar Nr. 5 bija minēts etalons "Warsaw Interbank Offered Rate (*WIBOR*)", kura administrators ir *GPW Benchmark S.A*. un atrašanās vieta – Varšava (Polija).

Polijas tiesības

Civilkodekss

37 1964. gada 23. aprīļa *Ustawa – Kodeks cywilny* (Civilkodekss; 1964. gada *Dz. U*. Nr. 16, 93. pozīcija) $385.^1$ panta 1. punktā, redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, noteikts:

"1. Patērētāju līguma noteikumi, par kuriem nav notikusi atsevišķa apspriešanās, patērētājam nav saistoši, ja tie nosaka tā tiesības un pienākumus pretēji labiem tikumiem, acīmredzami neievērojot tā intereses (nepieļaujami līguma noteikumi). Tas neattiecas uz noteikumiem, kuros ir noteikti pušu pamatpienākumi, tostarp cena vai atlīdzība, ja tie ir formulēti nepārprotami.

2. Ja kāds līguma noteikums patērētājam nav saistošs saskaņā ar 1. punktu, pārējā daļā līgums turpina būt pusēm saistošs.

3. Patērētāju līguma noteikumi, kuri nav individuāli apspriesti, ir tie līguma noteikumi, kuru saturu patērētājs nav varējis konkrēti ietekmēt. Runa it īpaši ir par līguma noteikumiem, kas pārņemti no standarta līguma, ko līgumslēdzējs ir piedāvājis patērētājam.

4. Ikvienam, kurš apgalvo, ka noteikums ir apspriests atsevišķi, ir jāsniedz pierādījumi par šo apgalvojumu."

Hipotekārā kredīta likums

38 2017. gada 23. marta *Ustawa o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami* (Likums par hipotekārajiem kredītiem un hipotekāro kredītu starpnieku un aģentu uzraudzību; 2017. gada *Dz. U*., 819. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "Hipotekāro kredītu likums") 10. panta 1. punkta 5. un 6. apakšpunktā noteikts:

"Kreditors, hipotekārā kredīta starpnieks un aģents jebkurā brīdī uz ilgtspējīga pastāvīga informācijas nesēja vai elektroniski patērētājam dara pieejamu precīzu un saprotamu vispārīgu informāciju par hipotekārā aizdevuma līgumu, tostarp vismaz šādu informāciju:

[..]

5) hipotekārā aizņēmuma līgumiem, kuros tiek izmantots etalons: etalonu nosaukumi un to administratori, kā paredzēts Regulas [2016/1011] 3. panta 1. punkta 6. apakšpunktā, kā arī informācija par iespējamām sekām patērētājam;

6) pieejamās hipotekārā aizņēmuma likmes veidi, norādot, vai tā ir fiksēta vai mainīga, vai abu veidu kombinācija, pievienojot īsu fiksēto un mainīgo procentu likmju raksturlielumu aprakstu, tostarp ar tām saistīto ietekmi uz patērētāju."

39 Hipotekārā kredīta likuma 11. panta 1. un 2. punktā paredzēts:

"1. Pirms hipotekārā aizdevuma līguma noslēgšanas kreditoram, hipotekārā kredīta starpniekam un aģentam ir pienākums uz pastāvīga informācijas nesēja sniegt patērētājam personalizētu informāciju, kas nepieciešama, lai patērētājs varētu salīdzināt tirgū pieejamos hipotekāros aizdevumus, novērtēt šo aizdevumu līguma parakstīšanas sekas un pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu par šāda līguma noslēgšanu.

2. Šā panta 1. punktā minēto informāciju kreditors, hipotekārā kredīta starpnieks un aģents sniedz informācijas veidlapā par hipotekāro kredītu, kuras paraugs ir iekļauts likuma 1. pielikumā."

40 Saskaņā ar Hipotekārā kredīta likuma 29. panta 1. un 2. punktu:

"1. Hipotekārā aizdevuma līgumā ir precizēti 1997. gada 29. augusta Banku likuma 69. panta 2. punktā uzskaitītie elementi, kā arī:

[..]

8) noteikumi un nosacījumi procentu likmes noteikšanai, pamatojoties uz kuru tiek aprēķināta ikmēneša maksājumu un procentu summa.

[..]

2. Ja puses nav vienojušās par fiksētu hipotekārā aizdevuma procentu likmi, 1. punkta 8. apakšpunktā minēto procentu likmi nosaka, ņemot vērā etalona vērtību un hipotekārā aizdevuma līgumā noteikto peļņas daļu."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

41 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, 2019. gada 18. jūnijā prasītājs pamatlietā sazinājās ar *PKO*, lai noslēgtu hipotekārā aizdevuma līgumu par summu 400 000 Polijas zlotu (PLN) (aptuveni 96 700 EUR). Šajā saistībā viņš tostarp tika informēts par riskiem, kas vispārīgi saistīti ar aizdevumiem ar mainīgu procentu likmi. Viņš nesaņēma nekādu informāciju par to, kā konkrēti etalons darbojas.

42 2019. gada 1. augustā pamatlietas puses noslēdza hipotekārā aizdevuma līgumu par kopējo summu 413 436,69 PLN (aptuveni 99 980 EUR) mājokļa iegādei uz 20 gadiem (turpmāk tekstā – "pamatlietā aplūkojamais kredītlīgums"). Šim aizdevumam bija piemērota mainīga procentu likme, kuras vērtība tika aprēķināta, pamatojoties, pirmkārt, uz *WIBOR 6M* etalonu, kurš ietilpst *WIBOR* etalonu grupā, kas ir procentu likmju etalons Regulas 2016/1011 3. panta 1. punkta 22. apakšpunkta izpratnē, kura vērtība līguma noslēgšanas dienā bija 1,79 %, un, otrkārt, uz fiksētu peļņas maržu 1,85 % apmērā, un piemērojamā likme tika pielāgota atkarībā no šī etalona izmaiņām reizi pusgadā.

43 Pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma vispārīgajos noteikumos *WIBOR 6M* etalons ir aprakstīts kā etalons noguldījumiem Polijas zlotos uz sešiem mēnešiem Polijas starpbanku tirgū, un tā vērtība tiek noteikta atbilstoši noteikumiem, it īpaši par *WIBOR* etalonu, un tas tiek publicēts šo etalonu administratora *GPW Benchmark* informācijas vietnē.

44 Šā līguma īpašajos noteikumos ir minēts, ka *PKO* ir informējusi aizņēmēju par risku, kas saistīts ar mainīgās procentu likmes piemērošanu, kura nozīmē, ka etalona palielināšanās gadījumā palielinās procentu summa un līdz ar to – arī ikmēneša maksājumi. Arī vispārīgajos noteikumos ir ietverta informācija par šo jautājumu.

45 Pēc tam, kad prasītājs pamatlietā bija neveiksmīgi apstrīdējis *PKO* līguma noteikumu par mainīgo procentu likmi likumību, 2023. gada 18. septembrī viņš cēla prasību pret šo banku *Sąd Okręgowy w Częstochowie* (Čenstohovas apgabaltiesa, Polija), kas ir iesniedzējtiesa.

46 Ar šo prasību viņš galvenokārt lūdz, pirmkārt, konstatēt, ka pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma noteikums par mainīgo procentu likmi ir negodīgs, ciktāl tajā ir atsauce uz *WIBOR 6M* etalonu, un līdz ar to – ka šajā ziņā šis noteikums viņam nav saistošs vai katrā ziņā nav spēkā, un, otrkārt, samaksāt viņam summu 10 828,93 PLN (aptuveni 2620 EUR), pieskaitot nokavējuma procentus.

47 Iesniedzējtiesa norāda, ka, pēc prasītāja pamatlietā domām, *PKO* nav sniegusi ticamu, saprotamu un pilnīgu informāciju par risku, kas saistīts ar mainīgās procentu likmes piemērošanu, un par *WIBOR 6M* etalona noteikšanas mehānismu, it īpaši par to, kā bankas, kas sniedz tā noteikšanai izmantotos ievades datus, tostarp *PKO*, varētu ietekmēt šā indeksa secīgo vērtību noteikšanu neatkarīgi no ekonomiskajiem apstākļiem valsts starpbanku tirgū un ekonomiskās realitātes. Prasītājs pamatlietā apgalvo, ka tādējādi bankas nodrošina sev "slēptu peļņas maržu", lai gan noteikumiem par mainīgo procentu likmi esot jāattiecas uz objektīviem rādītājiem, kurus kredītlīgumu puses nekādi nevar ietekmēt. Šā iemesla dēļ *PKO* esot varējusi ietekmēt aizņēmēja pienākuma līmeni attiecībā uz procentiem, turklāt visu risku saistībā ar likmes izmaiņām esot pārlikusi uz aizņēmēju.

48 Prasītājs pamatlietā arī apgalvo, ka *PKO* viņam nebija sniegusi informāciju par *WIBOR 6M* etalona sastāvdaļām, tādēļ viņš neesot varējis novērtēt savu saistību ekonomiskās sekas.

49 Attiecībā uz sekām, kas izriet no atsauces uz šo indeksu apgalvotās spēkā neesības, prasītājs pamatlietā apgalvo, ka attiecīgais pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma noteikums, ciktāl tajā ietverta šāda atsauce, jāuzskata par neatkarīgu noteikumu un līdz ar to atceļamu, neapdraudot līguma turpmāku pastāvēšanu, kā procentu likmi atstājot tikai fiksēto peļņas maržu, kas noteikta par labu bankai.

50 *PKO* apstrīd, ka *WIBOR 6M* etalons nebūtu saistīts ar reālajiem darījumiem, kā arī jebkādu iespēju iesaistītajām bankām ar šo etalonu manipulēt vai noslēgt savstarpēju vienošanos par secīgo vērtību noteikšanu.

51 Tā norāda, ka prasītājs pamatlietā tika pienācīgi informēts par riskiem, kas saistīti ar aizdevuma līguma ar mainīgu procentu likmi noslēgšanu, un uzsver, ka pamatlietā aplūkojamajā kredītlīgumā paredzētā procentu likme bija ievērojami zemāka par likumisko procentu likmi un vēl jo vairāk – par maksimālo procentu likmi, kas noteikta Civilkodeksā, redakcijā, kas piemērojama pamatlietai.

52 Iesniedzējtiesa norāda, ka prasītāja pamatlietā izvirzītais iebildums attiecas uz to, ka *WIBOR 6M* etalona izmantošana noteikumos par mainīgās procentu likmes piemērošanu hipotekārā aizdevuma līgumā, iespējams, ir negodīga. Tā konstatē, ka šajā gadījumā runa ir par kritiski svarīgu etalonu Regulas 2016/1011 20. panta 1. punkta izpratnē.

53 Pirmām kārtām, iesniedzējtiesa šaubās tieši par iespēju izvērtēt noteikumu par mainīgas procentu likmes piemērošanu Polijā noslēgtā hipotekārā aizdevuma līgumā, ņemot vērā Direktīvas 93/13 1. panta 2. punktu.

54 Tā norāda, ka pamatlietā aplūkojamajā kredītlīgumā paredzētā procentu likmes noteikšanas metode atbilst Hipotekāro kredītu likuma 29. panta 2. punktam, kurā paredzēts, ka, ja procentu likme nav fiksēta, procentu likmi nosaka, ņemot vērā etalona vērtību un noteiktu peļņas maržu. Tādējādi mainīgas procentu likmes piemērošanas gadījumā likumā esot noteikts pienākums izmantot etalonu. Tāpat varētu būt nozīme arī tam, ka tad, ja šis etalons ir kritiski svarīgs etalons, ko reglamentē Regula 2016/1011, kā tas ir šajā gadījumā, patērētāju aizsardzība tiktu būtiski pastiprināta salīdzinājumā ar cita veida indeksu izmantošanu.

55 Otrām kārtām, gadījumā, ja strīdīgā pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma noteikuma pārbaude būtu iespējama, ņemot vērā Direktīvu 93/13, iesniedzējtiesa uzskata, ka tas pieder pie līguma galvenā priekšmeta šīs direktīvas 4. panta 2. punkta izpratnē, un tādēļ tai ir šaubas par šajā tiesību normā noteiktās pārredzamības prasības ievērošanu.

56 Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka šajā noteikumā ir definēta procentu likmes korekcijas metode un korekciju biežums, ka līgumisko etalonu izstrādā administrators, kas ir saņēmis atļauju saskaņā ar Regulu 2016/1011, ka šajā līgumā ietverta informācija par administratoru un etalona noteikšanas pamatu un ka tā secīgās vērtības sabiedrībai ir viegli pieejamas.

57 Tomēr iesniedzējtiesai ir šaubas, vai pārredzamības prasība profesionālam aizdevējam neuzliek pienākumu sniegt arī citu informāciju, kas ļautu patērētājam formulēt viedokli par līgumiskā etalona turpmākajām izmaiņām un tā ietekmi uz viņa līgumiskajām saistībām. Kā papildu informāciju, kas varētu būt nepieciešama, šī tiesa min arī veidu, kā šis etalons ir izstrādāts, faktorus un apstākļus, kas ietekmē tā vērtības noteikšanu, piemēram, inflācijas un bezdarba līmeni, iespējamo "bažu" esību attiecībā uz tā darbības pārredzamību saistībā ar to, ka ievades datus sniedz bankas un ka tie ne vienmēr atbilst reāliem darījumiem, šo datu izstrādē izmantotos kritērijus, veidu, kādā tie tiek apkopoti pirms to iesniegšanas, un to, ka aizdevējs ir viena no bankām, kas sniedz šos datus.

58 Tomēr iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka ne Hipotekāro kredītu likumā, ne Direktīvās 2008/48 un 2014/17 kreditoram nav noteikts pienākums sniegt šādu informāciju un, otrkārt, ka datiem, ko *PKO* sniedz kā *WIBOR 6M* etalona veidotāja, ir ierobežota ietekme uz šo etalonu, jo tā ir tikai viena no desmit bankām, kas sniedz datus. Turklāt tai šķiet, ka noteiktu ziņu sarežģītības vai tehniskā rakstura dēļ ir grūti to saprotami izklāstīt vidusmēra patērētājam, kuram nav ekonomisku zināšanu, un tādēļ šādas informācijas nesniegšana vienkārši varētu neietekmēt patērētāju lēmumu pieņemšanu.

59 Trešām kārtām, gadījumā, ja pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgā noteikuma nepietiekamas pārredzamības dēļ būtu jāpārbauda, vai līgumā nav ietverti negodīgi noteikumi, iesniedzējtiesa vaicā par zināmu šaubu sekām attiecībā uz *WIBOR 6M* etalona noteikšanas veida pārredzamību, kas ir šaubas, par kurām *PKO* bija jāzina, bet par kurām tā nav informējusi patērētāju, un tādēļ šā etalona izmantošana šajā līgumā varētu radīt nelīdzsvarotību starp pusēm.

60 Iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka minētā līguma noslēgšanas laikā Polijas aizdevumu tirgum bija raksturīgs, pirmkārt, tas, ka gandrīz ekskluzīvi tika izmantoti mainīgās likmes kredīti un, otrkārt, *WIBOR* etalona izmantošana šiem kredītiem. Tādējādi, pat ja patērētājs būtu vēlējies izvēlēties kredītu ar fiksētu likmi vai tam būtu bijušas šaubas par *WIBOR* etalona darbību, iespējams, ka pat

pēc pienācīgas informācijas par tā darbību saņemšanas viņam nebūtu bijusi cita izvēle kā vien piekrist noslēgt līgumu ar mainīgu likmi, kas indeksēta ar šo etalonu. Katrā ziņā Polijas tiesībās esot noteikts pienākums izmantot *WIBOR* etalonu, jo tas ir kļuvis par kritiski svarīgu etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē. Turklāt citu indeksu izmantošana būtu nelabvēlīga patērētājam, ņemot vērā, ka tie ir vēl mazāk pārredzami.

61 Minētā tiesa arī šaubās, vai kredīta ar mainīgu procentu likmi piedāvājums pats par sevi nav patērētāja interešu pārkāpums, jo viņš visā līguma darbības laikā ir pakļauts procentu pieauguma riskam, un viņu aizsargā tikai piemērojamo procentu likmju likumiskais maksimālais apmērs.

62 Ceturtām kārtām un visbeidzot, gadījumā, ja noteikuma pārbaudes rezultātā tiktu konstatēts *WIBOR* etalona izmantošanas negodīgums, iesniedzējtiesa jautā par sekām, kādas izriet no šāda konstatējuma.

63 Tā paredz iespēju, ka pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgajā noteikumā elementu, kas attiecas uz atsauci uz *WIBOR 6M* etalonu, varētu uzskatīt par nodalāmu – kā atsevišķu līgumsaistību –, līdz ar to šis elements viens pats varētu tikt atzīts par spēkā neesošu, un patērētājs varētu izvairīties no nelabvēlīgajām sekām, ko rada līguma atcelšana kopumā. Šādā gadījumā debitora procentu likme tiktu samazināta līdz fiksētajai peļņas maržai, kas noteikta par labu bankai.

64 Iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka pārsvarā valstu judikatūrā paredzēts, ka šāds grozījums ietekmētu šāda noteikuma būtību. Tā it īpaši norāda, ka šādi grozītā pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma pusēm būtu ievērojami atšķirīgas perspektīvas, citastarp tādēļ, ka aizdevuma ar fiksētu procentu likmi izdevīgums ir atkarīgs no līguma noslēgšanas brīdī paredzamām procentu likmju izmaiņām.

65 Šajos apstākļos *Sąd Okręgowy w Częstochowie* (Čenstohovas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Direktīvas 93/13] 1. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir atļauts pārbaudīt līguma noteikumus par mainīgo procentu likmi, kas balstīta uz *WIBOR* etalonu?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai [Direktīvas 93/13] 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir atļauts pārbaudīt līguma noteikumu par mainīgo procentu likmi, kas balstīta uz [*WIBOR*] etalonu, [negodīgumu]?

3) Ja atbilde uz pirmo un otro jautājumu ir apstiprinoša, vai [Direktīvas 93/13] 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka līguma noteikums par mainīgo procentu likmi, kas balstīta uz [*WIBOR*] etalonu, var tikt uzskatīts par tādu, kas ir pretrunā prasībai pēc godprātības un rada būtisku nelīdzsvarotību pušu līgumiskajās tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, tādēļ ka patērētājs nav pienācīgi informēts, ka viņš ir pakļauts mainīgas procentu likmes riskam, it īpaši tādēļ, ka nav norādīts, kā tiek noteikts etalons, pamatojoties uz kuru tiek noteikta mainīgā procentu likme, un kādas neskaidrības ir saistītas ar tā nepārredzamību, kā arī tādēļ, ka šis risks ir nevienmērīgi sadalīts starp līgumslēdzējām pusēm?

4) Ja atbilde uz pirmo līdz trešo jautājumu ir apstiprinoša, vai [Direktīvas 93/13] 6. panta 1. punkts, to lasot kopsakarā ar 3. panta 1. punktu un 2. punkta [otro daļu], kā arī 2. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja līguma noteikums par mainīgo procentu likmi, kas balstīta uz *WIBOR* etalonu, tiek atzīts par negodīgu, var turpināt būt spēkā tāds līgums, kurā

aizdevuma pamatsummas procentu likme ir balstīta uz otro līgumā ietverto procentu likmes sastāvdaļu, proti, uz fiksētu bankas peļņas daļu, kā rezultātā aizdevuma procentu likme tiks mainīta no mainīgas uz fiksētu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

66 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais izņēmums attiecas uz hipotekārā aizdevuma līguma noteikumu, kurā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, un fiksētu peļņas maržu.

67 Šajā ziņā šī tiesa uzsver, pirmkārt, ka pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgajā noteikumā paredzētā mainīgā procentu likme atbilst Hipotekāro kredītu likuma 29. panta 2. punktam un, otrkārt, ka, ņemot vērā, ka kompetentā valsts iestāde Regulas 2016/1011 34. pantā paredzēto atļauju piešķir *WIBOR* etalona administratoram, kas ir šajā noteikumā minētais etalons, ir jāpieņem, ka šis indekss atbilst visām šīs regulas normām, kas piemērojamas kritiski svarīgiem etaloniem.

68 Jāatgādina, ka ar Direktīvas 93/13 1. panta 2. punktu no šīs direktīvas materiāltiesiskās piemērošanas jomas ir izslēgti tie līguma noteikumi, kas ietver "obligātās tiesību normas", un šis formulējums, ņemot vērā šīs direktīvas trīspadsmito apsvērumu, ietver gan tās valsts tiesību normas, kuras piemērojamas starp līgumslēdzējām pusēm neatkarīgi no to izvēles, gan papildinoša rakstura normas, proti, tās, kuras piemērojamas automātiski, ja starp pusēm nav citādas vienošanās (spriedums, 2022. gada 5. maijs, *Zagrebačka banka*, C-567/20, EU:C:2022:352, 55. punkts un tajā minētā judikatūra), jo šādiem noteikumiem nebūtu jāietver negodīgs elements.

69 Šajā tiesību normā paredzētais izņēmums ir interpretējams šauri (spriedums, 2018. gada 20. septembris, *OTP Bank* un *OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750, 54. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

70 Pirmām kārtām, attiecībā uz to, ka pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgais noteikums atbilst Hipotekāro kredītu likuma 29. panta 2. punktam, jānorāda, ka šajā tiesību normā ir vienīgi paredzēts, ka tad, ja hipotekārā kredītlīguma puses nav vienojušās par fiksētu procentu likmi, procentu likmi nosaka, ņemot vērā etalona vērtību un līgumā noteikto peļņas maržu.

71 No 2024. gada 30. maija sprieduma *Raiffeisen Bank* (C-176/23, EU:C:2024:443) 33. punkta izriet, ka Direktīvas 93/13 1. panta 2. punktā paredzētais izņēmums nav piemērojams situācijā, kad tiesiskajā regulējumā noteikts tikai vispārējs ietvars šādiem līgumiem piemērojamās procentu likmes noteikšanai, atstājot komersantiem rīcības brīvību gan attiecībā uz šīs likmes etalona izvēli, gan attiecībā uz fiksētās peļņas maržas lielumu, ko var pievienot minētajai likmei.

72 Tādējādi tāda valsts tiesību norma kā Likuma par hipotekārajiem kredītiem 29. panta 2. punkts nevar būt šķērslis Direktīvas 93/13 piemērošanai.

73 Otrām kārtām, attiecībā uz to, ka pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgajā noteikumā minētais indekss ir etalons Regulas 2016/1011 izpratnē, un tā metodoloģijā un, vispārīgāk, darbībā jāievēro visas šajā regulā noteiktās prasības kritiski svarīgu etalonu izstrādei, jānorāda, ka, protams, Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkts – kā norādīts šīs direktīvas preambulas trīspadsmitajā apsvērumā – principā attiecas uz dalībvalstu tiesību normām.

74 Tomēr tiesību normas, kas ietvertas aktos, kurus Savienības likumdevējs pieņēmis regulu formā, šajā ziņā ir jāpielīdzina dalībvalstu tiesību aktiem, ņemot vērā šo regulu sekas, kas noteiktas LESD 288. panta otrajā daļā, ja šādu Savienības tiesību normu mērķis tādā pašā veidā ir imperatīvi vai papildinoši noteikt atsevišķu līgumu pušu tiesības un pienākumus. Proti, Direktīvas 93/13 1. panta 2. punktā ieviestās izslēgšanas jēga, kas jau ir minēta šā sprieduma 68. punktā, – proti, tas, ka principā ir leģitīmi pieņemt, ka valsts likumdevējs ir izveidojis līdzsvaru starp visām šīm tiesībām un pienākumiem, un šo līdzsvaru Savienības likumdevējs ir vēlējies saglabāt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 6. jūlijs, *First Bank*, C-593/22, EU:C:2023:555, 22. punkts un tajā minētā judikatūra), – ir spēkā arī tad, ja minētās tiesības un pienākumus tieši nosaka pats Savienības likumdevējs.

75 Tomēr attiecībā uz Regulu 2016/1011 jākonstatē, ka, pirmkārt, saskaņā ar tās 1. pantu tās mērķis ir izveidot vienotu satvaru, lai nodrošinātu to indeksu precizitāti un integritāti, kurus izmanto kā etalonus tostarp finanšu līgumos, lai veicinātu iekšējā tirgus pienācīgu darbību, vienlaikus nodrošinot augstu aizsardzības līmeni patērētājiem un ieguldītājiem. Šajā nolūkā šajā regulā ir noteikts prasību kopums, tostarp attiecībā uz šo indeksu metodoloģiju, kas ir piemērojama to administratoriem un datu sniedzējiem. Tādējādi minētās regulas mērķis nav panākt līdzsvaru starp finanšu līgumu pušu tiesībām un pienākumiem, bet gan noteikt pienākumus, kas piemērojami subjektiem, kuri darbojas īpašā statusā, neatkarīgi no tā, ka datu sniedzēji var būt arī etalona lietotāji.

76 Otrkārt, lai gan kompetentā valsts iestāde Regulas 2016/1011 34. pantā paredzēto atļauju ir piešķīrusi *WIBOR* etalona administratoram un tādējādi ir apliecinājusi, ka šī indeksa metodoloģijas veidojošie noteikumi atbilst visām šajā regulā noteiktajām prasībām, tomēr šos noteikumus ir izdevusi privāta struktūra, proti, minētā etalona administrators, un tātad tās nav tiesību normas Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkta izpratnē.

77 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais izņēmums neattiecas uz hipotekārā aizdevuma līguma noteikumu, kurā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, un uz fiksētu peļņas maržu, ja tiesību normās, kas piemērojamas šādam noteikumam, noteikts tikai vispārējs regulējums šādu līgumu procentu likmes noteikšanai, atstājot komersantam iespēju noteikt līgumisko etalonu vai fiksēto peļņas maržu, ko var pievienot šā indeksa vērtībai.

Par otro jautājumu

78 Ievadā jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktu noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas nedz uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, nedz arī uz cenas un atlīdzības atbilstīgumu, no vienas puses, un pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, no otras puses, ja šie noteikumi izklāstīti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā.

79 Kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma izklāsta par otro jautājumu, iesniedzējtiesa uzskata, ka tāds hipotekārā aizdevuma līguma noteikums, kurā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu un fiksētu peļņas maržu, tāda kā pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgais noteikums, varētu attiekties uz "līguma galveno priekšmetu" Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta un ar šo tiesību normu saistītās judikatūras izpratnē, saskaņā ar kuru minētā norma attiecas uz noteikumiem, kuros ir noteikti šā līguma pamatpakalpojumi un kuri kā tādi to raksturo (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 30. aprīlis, *Kásler* un *Káslerné Rábai*, C-26/13, EU:C:2014:282, 49. punkts, kā arī 2023. gada 16. marts, *Caixabank* (Komisijas maksa par aizdevuma piešķiršanu), C-565/21, EU:C:2023:212, 17. punkts).

80 Šāda kvalifikācija, kas ir iesniedzējtiesas kompetencē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, *Kiss* un *CIB Bank*, C-621/17, EU:C:2019:820, 33. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), šķiet, ir saderīga ar Tiesas judikatūru, jo Tiesa jau ir precizējusi, ka noteikums par procentu likmes noteikšanu aizdevuma līgumā var būt daļa no līguma galvenā priekšmeta (spriedums, 2015. gada 26. februāris, *Matei*, C-143/13, EU:C:2015:127, 62. punkts).

81 Tā kā iesniedzējtiesai šķiet ticami, ka aplūkojamā kredītlīguma strīdīgais noteikums pieder pie līguma galvenā priekšmeta, tā lūdz interpretēt formulējumu "ciktāl šie noteikumi ir vienkāršā, skaidri saprotamā valodā", ar ko Savienības likumdevējs Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā ir iekļāvis pārredzamības prasību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2025. gada 30. aprīlis, *Justa*, C-39/24, EU:C:2025:298, 29. un 35. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Proti, kā izriet no šīs tiesību normas, tāda noteikuma negodīgumu, kurš attiecas uz līguma galveno priekšmetu, var pārbaudīt tikai tad, ja izrādās, ka strīdīgais noteikums nav izklāstīts "vienkāršā, skaidri saprotamā valodā" un tātad neatbilst šai pārredzamības prasībai.

82 Šajā ziņā iesniedzējtiesai it īpaši ir šaubas, vai kreditoram ir jāsniedz norādes par atsevišķiem līgumiskā etalona metodoloģijas elementiem, piemēram, par to, ka izmantotie ievades dati var atbilst neīstenotiem darījumu piedāvājumiem, vai faktoriem, kas var ietekmēt šā etalona izmaiņas.

83 Tādējādi jāuzskata, ka ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja hipotekārā aizdevuma līgumā ir ietverts noteikums, kurā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, no šīs tiesību normas izrietošā pārredzamības prasība uzliek kreditoram dažus konkrētus informēšanas pienākumus saistībā ar šā etalona metodoloģiju.

84 Šajā ziņā jāatgādina, ka šī pārredzamības prasība ir jāsaprot tādējādi, ka ar to tiek prasīts ne tikai, lai attiecīgais noteikums patērētājam būtu saprotams gramatiski, bet arī lai patērētājs, pamatojoties uz precīziem un saprotamiem kritērijiem, varētu izvērtēt ekonomiskās sekas, kas viņam no tā izriet (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, *Kiss* un *CIB Bank*, C-621/17, EU:C:2019:820, 37. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

85 Proti, pirms līguma noslēgšanas informācija par līguma nosacījumiem un līguma noslēgšanas sekām patērētājam ir ārkārtīgi svarīga. Tieši balstoties citastarp uz šo informāciju, patērētājs izlems, vai viņš vēlas piekrist nosacījumiem, ko iepriekš formulējis komersants. Tādējādi – tā kā ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma ir balstīta uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar komersantu ir nelabvēlīgākā situācijā, it īpaši attiecībā uz informētības līmeni, pārredzamības prasība ir jāsaprot plaši (spriedums, 2023. gada 13. jūlijs, *Banco Santander* (Atsauce uz oficiālu indeksu), C-265/22, EU:C:2023:578, 51. un 52. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

86 Konkrētāk, runājot par noteikumu, kas hipotekārā aizdevuma līgumā paredz atlīdzību par šo aizdevumu procentu veidā, kuri tiek aprēķināti, balstoties uz mainīgu likmi, un tā – kā tas ir pamatlietā – ir noteikta ar atsauci uz oficiālu etalonu, pārredzamības prasība ir jāsaprot tā, ka vidusmēra patērētājs, kurš ir samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs, ir spējīgs saprast šīs likmes aprēķina metodes konkrēto darbību un tādējādi, balstoties uz precīziem un saprotamiem kritērijiem, novērtēt iespējami būtisko šāda noteikuma ekonomisko ietekmi uz savām finansiālajām saistībām (spriedums, 2024. gada 12. decembris, *Kutxabank*, C-300/23, EU:C:2024:1026, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).

87 Pārredzamības prasības ievērošana jāizvērtē, ņemot vērā visus atbilstošos faktiskos apstākļus, tostarp ne tikai attiecīgā līguma noteikumus, bet arī reklāmu un informāciju, ko aizdevējs ir sniedzis, apspriežot līgumu (spriedums, 2019. gada 3. oktobris, *Kiss* un *CIB Bank*, C-621/17, EU:C:2019:820, 44. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

88 Tāpat jāņem vērā apstāklis, ka galvenie elementi attiecībā uz līgumā noteiktā etalona aprēķinu ir vienkārši pieejami, jo tiek publicēti, ar nosacījumu, ka, ņemot vērā publiski pieejamo informāciju, kā arī informāciju, ko attiecīgā gadījumā sniedz komersants, samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs vidusmēra patērētājs ir spējis saprast mainīgās procentu likmes aprēķināšanas metodes konkrēto darbību – it īpaši, ciktāl runa ir par etalonu, – un, balstoties uz precīziem un saprotamiem kritērijiem, izvērtēt šādas klauzulas iespējami būtisko ekonomisko seku ietekmi uz viņa finansiālajām saistībām (spriedums, 2024. gada 12. decembris, *Kutxabank*, C-300/23, EU:C:2024:1026, 80. un 82. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

89 Turklāt, lai noteiktu, vai kredītlīguma noteikums, uz kuru attiecas Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts, atbilst šajā tiesību normā paredzētajai pārredzamības prasībai, ir jāņem vērā visas Savienības tiesību normas, ar kurām ir noteikti patērētāju informēšanas pienākumi, kas var būt piemērojami konkrētajam līgumam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 20. septembris, *EOS KSI Slovensko*, C-448/17, EU:C:2018:745, 62. punkts).

90 Šajā gadījumā attiecībā uz hipotekārā aizdevuma līgumu, kas ietilpst Direktīvas 2014/17 piemērošanas jomā un kura mainīgā procentu likme ir balstīta uz Regulā 2016/1011 paredzēto etalonu, jāņem vērā, ka abos šajos aktos ir precīzi noteikti informēšanas pienākumi attiecībā uz patērētājiem, lai tos aizsargātu, kā tas it īpaši izriet no šīs direktīvas 7. apsvēruma, kā arī no šīs regulas 5., 6. un 71. apsvēruma.

91 Tādējādi Direktīvā 2014/17 aizņēmēju informēšanas pienākums ir reglamentēts vairākos līmeņos.

92 Pirmkārt, posmā, kad notiek īpaša saziņa ar konkrētu potenciālo aizņēmēju, Direktīvas 2014/17 14. pantā aizdevējam ir noteikts pienākums sniegt personalizētu pirmslīguma informāciju, kas nepieciešama, lai potenciālais aizņēmējs varētu salīdzināt tirgū pieejamos kredītus, novērtēt to ietekmi un pieņemt apzinātu lēmumu. Šī informācija jāsniedz, izmantojot ESIL, kas ir standarta informācijas dokuments Savienības līmenī. Saskaņā ar šīs direktīvas 17. panta 6. punktu mainīgas likmes kredīta gadījumā patērētājs, vismaz izmantojot ESIL, jāinformē par likmes korekciju iespējamo ietekmi uz maksājamajām summām un GPL, un viņam jāsniedz papildu GPL, lai ilustrētu iespējamos riskus, kas saistīti ar aizņēmuma likmes būtisku palielināšanos, un šai informācijai jāpievieno brīdinājums, ar ko patērētājam tiek atgādināts, ka GPL norādītās kopējās kredīta izmaksas var mainīties.

93 No Direktīvas 2014/17 II pielikuma, kurā uzskaitītas ESIL ietveramās ziņas, kā arī to saturs (A daļa) un ietvertas norādes, kas kreditoriem jāievēro, lai aizpildītu šo lapu (B daļa), izriet, ka tad, ja patērētājam tiek piedāvāts hipotekārā aizdevuma līgums ar mainīgu procentu likmi, kreditoram uzliktais konkrētais informēšanas pienākums attiecas uz procentu likmes mainīguma ietekmi uz GPL. Šajā ziņā jānorāda, ka grozījumi, kurus Savienības likumdevējs ir ieviesis šajā direktīvā, pieņemot Regulu 2016/1011, neattiecās uz šo pielikumu. Tādējādi tajā nav paredzēts, ka attiecībā uz mainīgās likmes kredītiem, kas balstīti uz šajā regulā minēto etalonu, ESIL būtu ietverta konkrēta informācija par šā etalona metodoloģiju vai iespējamiem tā izmaiņu iemesliem.

94 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2014/17 2. panta 2. punktu dalībvalstis savos tiesību aktos nesaglabā vai neievieš noteikumus, kas atšķiras no šīs direktīvas 14. panta 2. punktā un II pielikuma A daļā paredzētajiem noteikumiem par standarta pirmslīguma informācijas sniegšanu, izmantojot ESIL.

95 Otrkārt un vispārīgāk, saskaņā ar Direktīvas 2014/17 13. panta 1. punkta otrās daļas ea) apakšpunktu kreditoram, kas tirgū piedāvā noslēgt kredītlīgumus, kuros ir atsauce uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, kā vispārīga informācija, kurai jānodrošina pastāvīga piekļuve, ir jānorāda "[attiecīga] etalona un to administratoru nosaukumi, kā arī informācija par iespējamo ietekmi uz patērētāju". Kā izriet no Regulas 2016/1011 71. apsvēruma, ar kuru šī tiesību norma tika ieviesta Direktīvā 2014/17, nosakot pienākumu paziņot šos elementus, Savienības likumdevējs ir vēlējies nodrošināt patērētājiem tādas informācijas sniegšanu, kuru tas uzskatījis par piemērotu, ņemot vērā nelabvēlīgāku situāciju, kādā viņi atrodas saistībā ar etalona izvēli, sarunu spēju asimetrijas un standarta noteikumu piemērošanas dēļ.

96 Turklāt, tā kā informācija, kas jāsniedz saskaņā ar minētā 13. panta 1. punkta otrās daļas ea) apakšpunktu, ir vispārīga informācija par kredītlīgumiem, kurai kreditoram jānodrošina pastāvīga piekļuve, šajā tiesību normā ietvertā frāze "iespējamā ietekme uz patērētāju" attiecībā uz līgumiem, kuros ir atsauce uz etalonu, nevar attiekties uz precīzāku informāciju par šā sprieduma 92. un 93. punktā aprakstīto individualizēto pirmslīguma informāciju. Konkrētāk, šis formulējums nevar attiekties uz tāda etalona vai etalonu grupas metodoloģiju, ko šis aizdevējs izmanto piedāvātajos līgumos, vai uz faktoriem, kas var ietekmēt to izmaiņas.

97 Savukārt Regula 2016/1011 nosaka etalona administratoru pienākumu sniegt informāciju.

98 Šajā ziņā, pirmkārt, šīs regulas 13. pantā administratoriem paredzēts vispārējs pārredzamības pienākums, atbilstoši kuram tiem tostarp ir jāpublicē vai jādara pieejami katra etalona vai etalonu grupas, ko tie sniedz un publicē, metodoloģijas galvenie elementi.

99 Otrkārt, minētās regulas 27. pantā pārredzamības un patērētāju aizsardzības nolūkā minētajiem administratoriem ir noteikts pienākums attiecībā uz katru etalonu vai etalonu grupu pieejamā, skaidrā un nepārprotamā veidā publicēt paziņojumu, kurā it īpaši ir jādefinē konkrētais tirgus vai ekonomiskā realitāte, ko mēra ar etalonu, un apstākļi, kādos šis pasākums var zaudēt savu uzticamību, un, izmantojot tehniskās specifikācijas, jānorāda tā etalona aprēķināšanas elementi, saistībā ar kuriem var izmantot rīcības brīvību, kritēriji, saskaņā ar kuriem šādu rīcības brīvību var izmantot, un to personu ieņemamais amats, kuras to var veikt, kā arī tas, kā pēc tam tādu rīcības brīvību var novērtēt. Turklāt šajā paziņojumā ir definēti visi galvenie termini saistībā ar etalonu, metodoloģijas pieņemšanas pamatojums, tās noteikšanai izmantotie kritēriji un procedūras, tostarp ievades datu apraksts, dažādu ievades datu veidu prioritārā secība, šā etalona noteikšanai vajadzīgo datu minimums, iespējami izmantotie ekstrapolācijas modeļi vai metodes un procedūras minētā etalona komponentu līdzsvara atjaunošanai, kā arī kontroles pasākumi un

noteikumi, ar kuriem reglamentē to, kā administrators vai datu sniedzējs izmanto tiesības veikt savu vērtējumu vai rīcības brīvību, un ar kuriem nodrošina, ka šādas tiesības veikt savu vērtējumu vai rīcības brīvība izmantota konsekventi.

100 Kā būtībā secinājumu 54. punktā norādījusi ģenerāladvokāte, tās informācijas publicēšana, par kuru ir atbildīgs etalona administrators, ļauj visām ieinteresētajām personām, tostarp patērētājiem, izprast etalona izstrādē izmantoto metodoloģiju.

101 Tādējādi šķiet, ka attiecībā uz kredītlīgumiem, kas saistīti ar mājokļa nekustamo īpašumu, Direktīva 2014/17 un Regula 2016/1011 viena otru papildina, nosakot precīzus patērētāju informēšanas pienākumus attiecībā, pirmkārt, uz hipotekārā aizdevuma līgumu noteikumiem, kuros ir noteikta mainīga procentu likme, atsaucoties uz šajā regulā minēto etalonu, un, otrkārt, uz šādiem etaloniem, un ka šie pienākumi ir sadalīti starp kreditoriem un šo etalonu administratoriem. Šādi noteiktajā ietvarā pirmajiem minētajiem ir jāsniedz patērētājiem norādes, kas tiem ļaus gan novērtēt procentu likmes mainīguma konkrēto ietekmi uz pienākumiem, kas viņiem izriet no piedāvātā līguma, gan iepazīties ar visu informāciju, kas etalona administratoram jāpublicē.

102 Šajā kontekstā, tā kā – saskaņā ar šā sprieduma 89. punktā atgādināto judikatūru – jāņem vērā visas Savienības tiesību normas, kurās ir noteikti patērētāju informēšanas pienākumi, kas konkrētajā gadījumā var attiekties uz noteikumu, ar kuru ir noteikta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, ir jāizvērtē, vai kreditors ir ievērojis Direktīvā 93/13 paredzēto pārredzamības prasību hipotekārā aizdevuma līguma, kurā ir ietverts šāds noteikums, noslēgšanas gadījumā, ja šis noteikums – kā tas ir pamatlietā – ir ietverts kredītlīgumā par mājokļa nekustamo īpašumu, ņemot vērā pienākumus, kas tam ir noteikti Direktīvā 2014/17.

103 Tomēr, ja kreditora paziņotie dati neaprobežojas ar atsauci uz publiski pieejamu informāciju, piemēram, tādu, kas saskaņā ar Regulu 2016/1011 jāsniedz ikvienam etalona administratoram, bet apraksta, apkopo vai izskaidro šo informāciju, šiem datiem attiecībā uz šiem informācijas elementiem jābūt precīziem.

104 Ņemot vērā visus izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu jāatbild – Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja hipotekārā aizdevuma līgumā par mājokļa nekustamo īpašumu ir ietverts noteikums, kurā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, no šīs tiesību normas izrietošā pārredzamības prasība neuzliek kreditoram konkrētus informēšanas pienākumus saistībā ar šā etalona metodoloģiju. Tas, ka kreditors ir izpildījis visus informēšanas pienākumus, kas Direktīvā 2014/17 tam ir noteikti attiecībā uz šādu noteikumu, un, ja viņš ir sniedzis papildu informāciju, bet nav sniedzis norādes, radot sagrozītu priekšstatu par minēto etalonu, ļauj pierādīt, ka šis kreditors ir izpildījis pārredzamības prasību attiecībā uz šo noteikumu.

Par trešo jautājumu

105 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja hipotekārā aizdevuma līguma noteikumā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, pirmkārt, tas, ka patērētājs nav informēts par dažām līgumiskā etalona īpašajām iezīmēm, it īpaši tas, ka tā metodoloģijā paredzēts izmantot

ievades datus, kas ne vienmēr atbilst faktiskajiem darījumiem, un tas, ka aizdevējs ir viena no bankām, kas palīdz noteikt šo etalonu, un, otrkārt, šīs īpašās iezīmes pašas par sevi var padarīt šo noteikumu par negodīgu.

106 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka, pirmkārt, prasītājs pamatlietā apšauba *WIBOR 6M* etalona objektivitāti, jo tā secīgās vērtības tiek noteiktas, pamatojoties uz ievades datiem, kuri lielākoties izriet nevis no Polijas starpbanku tirgū faktiski veiktajiem darījumiem, bet gan no cenu piedāvājumiem šajā tirgū, un tas šā etalona veidotājam piešķirot rīcības brīvību.

107 Otrkārt, ņemot vērā šo *WIBOR 6M* etalona metodoloģijas elementu, tas, ka *PKO* ir viena no bankām, kas veido šo indeksu, sniedzot tā administratoram ievades datus, kurus tas izmanto secīgo vērtību noteikšanai, tai ļaujot ietekmēt minētā indeksa izmaiņas. Šādā veidā, izmantojot to, lai noteiktu mainīgo procentu likmi, kas piemērojama līgumam, kura līgumslēdzēja puse ir pati *PKO*, šī banka esot izmantojusi iespēju ietekmēt aizņēmēja pienākuma līmeni un līdz ar to palielināt ienākumus, ko tā gūst no šā līguma. Prasītājs pamatlietā apgalvo, ka šādos apstākļos viņš ir spiests uzņemties visu risku, kas saistīts ar procentu likmes mainīgumu, savukārt aizdevējs gūst "slēptu peļņu".

108 Vispirms jānorāda, ka saskaņā ar šā sprieduma 81. punktā atgādināto judikatūru atbilde uz trešo jautājumu par tāda noteikuma kā pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgais noteikums iespējamā negodīguma novērtējumu nozīmē, ka no iesniedzējtiesas iepriekšēja vērtējuma izriet, ka attiecībā uz šo noteikumu Direktīvas 93/13 4. panta 2. punktā noteiktā pārredzamības prasība nav ievērota.

109 Šajā kontekstā jāuzsver – lai gan iespējama pārredzamības prasības neievērošana ir viens no elementiem, kas jāņem vērā, izvērtējot līguma noteikuma negodīgumu, no Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkta tomēr izriet, ka minētās prasības neizpilde vien nepadara šo noteikumu par negodīgu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 13. jūlijs, *Banco Santander* (Atsauce uz oficiālu indeksu), C-265/22, EU:C:2023:578, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).

110 Tā tas ir arī tad, ja šāda neizpilde izriet no tāda pienākuma neizpildes, kas komersantam bija noteikts, pamatojoties uz citu Savienības tiesisko regulējumu, nevis Direktīvu 93/13, kā tas varētu būt tādos apstākļos kā pamatlietā – attiecībā uz informēšanas pienākumiem, kuri kreditoram noteikti Direktīvā 2014/17.

111 Pēc šā precizējuma jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktu līguma noteikumu, par kuru nav bijis atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja pretēji prasībai pēc godprātības tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

112 Līguma noteikuma, par kuru nav notikusi atsevišķa apspriešanās, negodīguma vērtējumā, kas valsts tiesai jāveic saskaņā ar šo tiesību normu, tai, ņemot vērā visus lietas apstākļus, jāizvērtē, pirmām kārtām, vai, iespējams, nav ievērota prasība pēc godprātības, un, otrām kārtām, vai par sliktu patērētājam nepastāv varbūtēja ievērojama nelīdzsvarotība pēdējās minētās tiesību normas izpratnē (spriedums, 2023. gada 13. jūlijs, *Banco Santander* (Atsauce uz oficiālu indeksu), C-265/22, EU:C:2023:578, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

113 Pirmkārt, attiecībā uz to, kādos apstākļos "pretēji prasībai pēc godprātības" rodas šāda nelīdzsvarotība, valsts tiesai, ņemot vērā Direktīvas 93/13 preambulas sešpadsmito apsvērumu, šajā ziņā ir jāpārbauda, vai komersants, godīgi un līdzvērtīgi izturoties pret patērētāju, varēja pamatoti pieņemt, ka patērētājs būtu piekritis attiecīgajam noteikumam arī tad, ja tas būtu apspriests individuāli (spriedumi, 2013. gada 14. marts, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 69. punkts, un 2023. gada 13. jūlijs, *Banco Santander* (Atsauce uz oficiālu indeksu), C-265/22, EU:C:2023:578, 64. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

114 Otrkārt, lai noteiktu, vai noteikums rada "ievērojamu nelīdzsvarotību" pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam, it īpaši jāņem vērā valsts tiesību normas, kas piemērojamas tad, ja starp pusēm nav vienošanās, lai novērtētu, vai un – attiecīgā gadījumā – kādā mērā patērētājam, piemērojot šo līgumu, tiek radīts neizdevīgāks tiesiskais stāvoklis salīdzinājumā ar šajās normās paredzēto (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 13. jūlijs, *Banco Santander* (Atsauce uz oficiālu indeksu), C-265/22, EU:C:2023:578, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

115 Turpinot šo judikatūru, jāuzskata, ka, ja attiecībā uz konkrēta veida līgumiem kāds līguma elements ir izsmeļoši reglamentēts likumā, patērētājs principā nevar tikt nostādīts nelabvēlīgākā situācijā attiecībā uz šo elementu, ja līgumā tas ir noteikts atbilstoši šāda regulējuma prasībām. Proti, pēc analoģijas ar Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkta *ratio legis* ir pamatoti pieņemt, ka ar šo regulējumu likumdevējs attiecībā uz šo elementu ir izveidojis līdzsvaru starp visām šāda veida līguma pušu tiesībām un pienākumiem.

116 Turklāt no šā sprieduma 74. punkta izriet, ka nav nozīmes tam, vai šāds tiesiskais regulējums ir noteikts ar valsts tiesību normām vai ar Savienības likumdevēja pieņemtu regulu.

117 Šajā gadījumā pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma strīdīgā noteikuma par mainīgo procentu likmi negodīgais raksturs tiek apgalvots tāpēc, ka ievades dati, kas tiek izmantoti, lai noteiktu līgumiskā etalona secīgās vērtības, galvenokārt sastāv no cenu piedāvājumiem, kuri iesniegti attiecīgajā starpbanku tirgū, bet neatbilst faktiskiem darījumiem, un ka šos datus etalona administratoram sniedz tādu banku grupa, kas pašas minēto etalonu var izmantot līgumos, kurus noslēdz ar patērētājiem.

118 Šajā ziņā jānorāda, ka saskaņā ar Regulas 2016/1011 2. pantu šajā regulā ir reglamentēta gan etalonu izstrāde, ko veic to administratori, gan šo etalonu ievades datu sniegšana, ko veic datu sniedzēji, un šādu etalonu izmantošana.

119 Pirmām kārtām, attiecībā uz etalonu izstrādi Regulas 2016/1011 27. pantā paredzēts, ka šāda etalona administratoram ir jāpublicē paziņojums, kurā izklāstītas tā būtiskās iezīmes, kā tas ir atgādināts šā sprieduma 99. punktā.

120 Jāpiebilst, ka Regulas 2016/1011 12. un 13. pantā noteiktas arī prasības attiecībā uz tādas metodoloģijas sastāvu un pārredzamību, kurai ir jāļauj precīzi un ticami noteikt etalonu.

121 Turklāt šīs regulas 4.–7. pantā noteiktas precīzas prasības attiecībā uz pārvaldību un interešu konfliktiem, visu etalonu izstrādes aspektu pārraudzību, Regulas 2016/1011 ievērošanas kontroli un atbilstību metodoloģijai.

122 Otrām kārtām, attiecībā uz ievades datu sniegšanu papildus Regulas 2016/1011 27. panta normām par noteikumiem, kas reglamentē to, kā datu sniedzēji izmanto rīcības brīvību, kā arī šo datu kļūdu apstrādes procedūrām, kas minētas šā sprieduma 119. punktā, šīs regulas 11. pantā noteiktas prasības attiecībā uz to reprezentativitāti, integritāti, precizitāti, kontroli un apstiprināšanu un, tās 14. pantā noteikts, ka administratoriem ir jāievieš efektīva kontrole, jo īpaši attiecībā uz ievades datu integritāti un datu sniedzēju rīcību, lai atklātu un ziņotu valsts kompetentajai iestādei par iespējamām manipulācijām vai manipulāciju mēģinājumiem.

123 Turklāt saskaņā ar Regulas 2016/1011 15. pantu etalona administratoram valsts kompetentās iestādes uzraudzībā ir jāizstrādā datu sniedzējiem paredzēts rīcības kodekss un jāpārliecinās, ka tie to pastāvīgi ievēro. Šajā rīcības kodeksā tostarp ietvertas prasības, kas nepieciešamas, lai ievērotu šīs regulas 11. un 14. pantu attiecībā uz ievades datu pilnīgumu un kontroli, kas jāievieš katram datu sniedzējam attiecībā uz ievades datu sniegšanu, citastarp attiecībā uz politiku, kas jāievēro saistībā ar rīcības brīvību šo datu sniegšanā un interešu konfliktu pārvaldībā. Turklāt minētās regulas 16. pantā uzraudzītiem datu sniedzējiem tās 3. panta 1. punkta 10. apakšpunkta izpratnē ir noteiktas pastiprinātas prasības attiecībā uz interešu konfliktiem, rīcības brīvību, integritāti, ievades datu precizitāti un ticamību, kā arī kontroli.

124 Tāpat jāuzsver, ka visu šā sprieduma 119.–123. punktā minēto prasību ievērošana tiek nodrošināta ar *a priori* kontroles un uzraudzības sistēmu, kuras piemērošana it īpaši uzticēta kompetentajām valsts iestādēm, kurām savu uzdevumu izpildei ir plašas pilnvaras, kas noteiktas Regulas 2016/1011 41. pantā un kas saskaņā ar tās 42. pantu ir papildinātas ar pilnvarām piemērot administratīvus sodus tostarp par šā sprieduma minētajos punktos norādīto pantu pārkāpumiem vai par atteikšanos sadarboties vai paklausīt šo iestāžu izmeklēšanas, pārbaudes vai pieprasījuma gadījumā.

125 Ieinteresētās personas var izmantot arī Regulas 2016/1011 9. pantā paredzēto un reglamentēto sūdzību mehānismu, lai citastarp apstrīdētu etalona noteikšanas reprezentativitāti attiecībā pret tirgus vērtību.

126 Trešām kārtām un visbeidzot, attiecībā uz etalonu izmantošanu Regulas 2016/1011 29. pantā ir skaidri atļauts uzraudzītajām vienībām tās 3. panta 1. punkta 17. apakšpunkta izpratnē, neizslēdzot uzraudzītos datu sniedzējus 3. panta 1. punkta 10. apakšpunkta izpratnē, Savienībā izmantot etalonu, ko izstrādā administrators, kurš atrodas Savienībā un ir iekļauts EVTI uzturētajā reģistrā. Turklāt, ņemot vērā procentu likmju etalona raksturu, kā tas ir definēts minētā 3. panta 1. punkta 22. apakšpunktā, šāds etalons noteikti jānosaka, pamatojoties uz banku paziņotajiem datiem, kurus bankas pašas var izmantot, ņemot vērā savas darbības raksturu.

127 Turklāt, ņemot vērā noteikumus, kas piemērojami etalonu administratoriem attiecībā uz šo etalonu uzticamību un administratoriem, kā arī datu sniedzējiem –, lai nodrošinātu ievades datu integritāti un, vispārīgāk, to, cik uzticams ir ekonomiskās realitātes mērījums, ko ar šādu etalonu paredzēts mērīt kompetento valsts iestāžu uzraudzībā, nevar uzskatīt, ka viena no bankām, kas sniedz datus, viena pati var īstenot izšķirošu ietekmi uz procentu likmju etalona vērtību, it īpaši, ja šis etalons attiecas uz valsts tirgu.

128 Tādējādi jākonstatē, ka Regulā 2016/1011 ir ietverts noteikumu kopums, kas detalizēti reglamentē etalonu izstrādi, ievades datu sniegšanu šo etalonu noteikšanai, it īpaši attiecībā uz šo datu raksturu un uzticamību, un minēto etalonu izmantošanu. Turklāt no šīs regulas preambulas un vairākām minētās regulas normām, it īpaši no tās 1., 5., 6., 8., 17., 22. un 71. apsvēruma, kā arī no tās 1., 9. un 13. panta, tāpat kā no tās IV sadaļas normām izriet, ka Savienības likumdevēja

iejaukšanās mērķis bija nodrošināt līdzsvaru starp vispārējām interesēm, kas saistītas ar nepieciešamību iegūt šādus etalonus, citastarp tādu finanšu līgumu noslēgšanai kā hipotekārā aizdevuma līgumi, un patērētāju interesēm saņemt garantijas attiecībā uz šo etalonu integritāti un pārredzamību, it īpaši ņemot vērā interešu konflikta un manipulāciju riskus, kas varētu ietekmēt to izstrādi.

129 Tādēļ tas, ka hipotekārā aizdevuma līgumā tiek izmantots etalons, kuru līguma noslēgšanas brīdī var uzskatīt par atbilstošu Regulā 2016/1011 paredzētā regulējuma prasībām, it īpaši attiecībā uz tā metodoloģiju, ņemot vērā šajā regulā paredzēto kontroli, principā pats par sevi nevar radīt ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, neraugoties uz to, ka aizdevējs ir viena no bankām, kas sniedz ievades datus, kurus šā etalona administrators izmanto, lai noteiktu tā secīgās vērtības.

130 Tātad šādos apstākļos kreditoram papildus informēšanas pienākumam saskaņā ar Direktīvu 2014/17 nav pienākuma informēt aizņēmēju par to, ka saskaņā ar līgumiskā etalona metodoloģiju šo etalonu var noteikt, pamatojoties uz ievades datiem, kas atbilst nevis faktiskiem darījumiem, bet gan cenu piedāvājumiem attiecīgajā tirgū, vai ka minētais kreditors ir viena no bankām, kas palīdz noteikt šo etalonu.

131 Vēl attiecībā uz aplūkojamā kredītlīguma strīdīgā noteikuma vērtējumu kopumā jāatgādina arī, ka tad, ja runa ir par noteikuma par procentu aprēķināšanu saistībā ar aizdevuma līgumu negodīguma novērtēšanu, nozīmīgi ir arī šajā noteikumā izklāstīto parasto procentu likmju aprēķināšanas metodi un no tā izrietošo faktisko šīs likmes apmēru salīdzināt ar parasti izmantotajām aprēķināšanas metodēm, likumisko procentu likmi, kā arī ar procentu likmēm, kas dienā, kad tika noslēgts pamatlietā aplūkojamais līgums, tirgū tika piemērotas tādai aizdevuma pamatsummai un atmaksas termiņam, kas līdzvērtīgi aplūkojamajā aizdevuma līgumā minētajiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 13. jūlijs, *Banco Santander* (Atsauce uz oficiālu indeksu), C-265/22, EU:C:2023:578, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

132 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas apsvērumi par Polijas hipotekārā kredīta tirgū parasti konstatēto procentu likmju raksturu un līmeni, kā arī par *WIBOR 6M* etalona līmeni, ņemot vērā citus līdzīgus indeksus pamatlietā aplūkojamā kredītlīguma noslēgšanas laikā, tātad ir būtiskie apstākļi, kopumā izvērtējot šā kredītlīguma strīdīgo noteikumu no Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta aspekta.

133 Ņemot vērā visus izklāstītos apsvērumus, uz trešo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja hipotekārā aizdevuma līguma noteikumā ir paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, pirmkārt, tas, ka patērētājs nav informēts par atsevišķām līgumiskā etalona īpašajām iezīmēm, it īpaši par to, ka tā metodoloģijā ir paredzēts izmantot ievades datus, kas ne vienmēr atbilst faktiskiem darījumiem, un to, ka aizdevējs ir viena no bankām, kas palīdz noteikt šo etalonu, un, otrkārt, šīs īpašās iezīmes pašas par sevi nevar piešķirt šim noteikumam negodīgu raksturu, ja vien līguma noslēgšanas brīdī minēto etalonu varēja uzskatīt par atbilstošu šai regulai.

Par ceturto jautājumu

134 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka tā neplāno pārbaudīt valsts kompetentās iestādes vērtējumu, saskaņā ar kuru *WIBOR* etalons atbilst Regulai 2016/1011. Šādos apstākļos, ņemot vērā uz trešo jautājumu sniegto atbildi, uz ceturto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

135 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 1. panta 2. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tajā paredzētais izņēmums neattiecas uz hipotekārā aizdevuma līguma noteikumu, kurā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/1011 (2016. gada 8. jūnijs) par indeksiem, ko izmanto kā etalonus finanšu instrumentos un finanšu līgumos vai ieguldījumu fondu darbības rezultātu mērīšanai, un ar kuru groza Direktīvu 2008/48/EK, Direktīvu 2014/17/ES un Regulu (ES) Nr. 596/2014, izpratnē, un uz fiksētu peļņas maržu, ja tiesību normās, kas piemērojamas šādam noteikumam, noteikts tikai vispārējs regulējums šādu līgumu procentu likmes noteikšanai, atstājot komersantam iespēju noteikt līgumisko etalonu vai fiksēto peļņas maržu, ko var pievienot šā indeksa vērtībai.

2) Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja hipotekārā aizdevuma līgumā par mājokļa nekustamo īpašumu ir ietverts noteikums, kurā paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, no šīs tiesību normas izrietošā pārredzamības prasība neuzliek kreditoram konkrētus informēšanas pienākumus saistībā ar šā etalona metodoloģiju. Tas, ka kreditors ir izpildījis visus informēšanas pienākumus, kas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/17/ES (2014. gada 4. februāris) par patērētāju kredītlīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu 2016/1011, tam ir noteikti attiecībā uz šādu noteikumu, un, ja viņš ir sniedzis papildu informāciju, bet nav sniedzis norādes, radot sagrozītu priekšstatu par minēto etalonu, ļauj pierādīt, ka šis kreditors ir izpildījis pārredzamības prasību attiecībā uz šo noteikumu.

3) Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja hipotekārā aizdevuma līguma noteikumā ir paredzēta mainīga procentu likme, kas balstīta uz etalonu Regulas 2016/1011 izpratnē, pirmkārt, tas, ka patērētājs nav informēts par atsevišķām līgumiskā etalona īpašajām iezīmēm, it īpaši par to, ka tā metodoloģijā ir paredzēts izmantot ievades datus, kas ne vienmēr atbilst faktiskiem darījumiem, un to, ka aizdevējs ir viena no bankām, kas palīdz noteikt šo etalonu, un, otrkārt, šīs īpašās iezīmes pašas par sevi nevar piešķirt šim noteikumam negodīgu

raksturu, ja vien līguma noslēgšanas brīdī minēto etalonu varēja uzskatīt par atbilstošu šai regulai.

[Paraksti]